

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิต เพราะการศึกษาช่วยพัฒนาคนให้มีความเจริญทั้งด้านวัตถุและจิตใจสามารถนำไปประกอบอาชีพสร้างความเป็นปึกแผ่นให้กับตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศ การที่ประเทศชาติจะพัฒนาไปได้ด้วยดีจำเป็นต้องอาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนากำลังคน (Manpower) และพัฒนาความเป็นคน (Manhood) ให้สามารถอยู่ในสังคมได้ง่ายมีความสุข (วิชัย ราษฎร์ศิริ, 2542, หน้า 1) ดังนั้นการศึกษา จึงเป็นองค์ประกอบหลักของการพัฒนาประเทศ ถ้าประเทศใดมีประชากรที่ได้รับการศึกษาอย่างถูกต้องและทั่วถึงประเทศนั้นก็จะประสบความสำเร็จในทุกด้านไม่ว่าด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และ วัฒนธรรม ทั้งนี้เพราะการพัฒนาประเทศต้องอาศัยกำลังคนเป็นปัจจัยสำคัญ และกระบวนการในการพัฒนากำลังคนก็คือกระบวนการทางการศึกษานั้นเอง และเมื่ออนาคตของประเทศขึ้นอยู่กับเด็กและเยาวชนในวันนี้เพราะในโลกยุคใหม่การแข่งขัน ขึ้นอยู่กับความรู้และความสามารถของคนในชาติ โดยเฉพาะเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐาน (Knowledge – Based Economy) ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวจึงมีความจำเป็นต้องปฏิรูปการเรียนรู้โดยเร็วที่สุด

กฎหมายการศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ซึ่งมีเป้าหมายการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคน ทางด้านร่างกายและจิตใจ สติปัญญา-ความรู้ ให้มีการจัดการศึกษาแก่ปวงชน โดยกำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาในรูปแบบการจัดการศึกษาซึ่งต้องหลากหลายและเหมาะสม โดย ผู้บริหาร โรงเรียนเป็นผู้มีบทบาทมากที่สุด ในฐานะที่เป็นผู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบอย่างใกล้ชิดต่อการจัดการศึกษา การที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ให้เหมาะสมกับตำแหน่ง ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องงานบริหาร โรงเรียนทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานด้านวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ตรงกับหลักการจัดการศึกษาของชาติ ดังนั้นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียนนั้นจะต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกลยอมรับความเปลี่ยนแปลง มีจิตสำนึกที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้ประสบความสำเร็จเปิดใจที่จะให้บุคคลทุกฝ่ายร่วมกันวางแผนกำหนดเป้าหมาย วิธีในการดำเนินงาน และปฏิรูปการเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จ โดยจัดระบบการติดตาม และการประเมินคุณภาพภายใน การศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ

ในช่วงที่ผ่านมา พบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อการแสดงบทบาทในการจัดการเรียนการสอนค่อนข้างน้อย คือ ไม่สนใจที่จะศึกษาค้นคว้าสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงทำให้ขาดความรู้ ความเข้าใจ ไม่อาจให้การส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนได้เต็มที่ ไม่ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ ความสามารถของครู ไม่สามารถให้คำปรึกษาแนะนำ หรือ สนับสนุน ทรัพยากรที่ทำให้สามารถจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ อีกทั้งไม่ให้ความสำคัญ ก่อให้เกิดความว้าเหว่ ไม่แน่ใจ ในที่สุดก็กลับไปใช้วิธีสอนแบบเดิม ๆ ที่ตนเองคุ้นเคย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของโครงการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่คณะผู้วิจัยจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จัดทำเสนอต่อกรมการปฏิรูปการเรียนรู้ครั้งที่ วีรบุษ ปินทวนิช (2543, หน้า 28) ที่พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนบางโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนการสอนและการให้การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน และงานวิจัยของ นภนตร ธรรมบวร (2542, หน้า 76) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พฤติกรรมของผู้บริหาร โรงเรียนที่ไม่เห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอน ไม่รู้ไม่เข้าใจแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ไม่เอาใจใส่ ไม่ให้การส่งเสริม ในที่สุดการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญก็จะล้มเหลว

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูต้องปรับเปลี่ยนวิธีสอนมาเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแต่จากการสนทนาซักถามและสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูในโรงเรียน มัธยมศึกษา เมืองสาละวัน พบว่าครูมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของตนบ้างแล้ว แต่ยังมีครูบางส่วนยังคงใช้วิธีสอนแบบดั้งเดิม ซึ่งเป็นวิธีการที่ครูเคยได้รับการสอนมาหรือฝึกฝนมา โดยเป็นวิธีการที่ครูถ่ายทอดความรู้ของตนให้กับลูกศิษย์ การเรียนการสอนจะเน้นความรู้ความจำ และการฝึกฝน ครูคือผู้มีอำนาจในห้องเรียน ความสัมพันธ์ของครูและนักเรียนจะเป็นแบบลักษณะการเชื่องฟัง การให้รางวัลและการลงโทษ ความหวาดกลัว จึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการเรียนรู้ วิธีการเรียนการสอนไม่เน้นกระบวนการให้ผู้เรียนพัฒนาการคิดวิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็น และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนขาดคุณลักษณะข้างสังเกตและ ใฝ่หาคำตอบ

โรงเรียนมัธยมศึกษาเมืองสาละวันมีโรงเรียนมัธยมทั้งหมด 10 โรงเรียน มัธยมต้นจำนวน 6 โรงเรียน และมัธยมปลาย 4 โรงเรียน ซึ่งมีปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเมืองสาละวัน โดยมีสาเหตุเนื่องมาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอยู่ระดับต่ำ จากผลการประเมินผลปลายภาคเรียนของนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเมืองสาละวัน ประจำปีการศึกษา 2552 พบว่ามีนักเรียนร้อยละ 9.14 อยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 57.45 อยู่ในระดับ

พอใช้ และร้อยละ 33.41 ต้องปรับปรุง ซึ่งผลจากการทดสอบพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำกว่าเป้าหมายที่ศึกษาเมืองสาละวันตั้งไว้ ซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจจะเกิดจากสาเหตุที่ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้ให้การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างจริงจัง ทำให้การจัดการเรียนการสอนยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร (สำนักงานห้องการศึกษาธิการเมืองสาละวัน, 2552, หน้า 9)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาว่า ผู้บริหาร โรงเรียนในฐานะผู้นำในการพัฒนาได้ตระหนัก และให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และให้การส่งเสริม การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มากน้อยเพียงใด ผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาจะเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารโรงเรียนได้ปรับปรุง และ พัฒนาศักยภาพของตนเองให้ดียิ่งขึ้นสามารถสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน และ บริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาเมืองสาละวัน ตามแนวคิดของครูผู้สอน
2. เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาเมืองสาละวัน จำแนกตามประเภทโรงเรียน

คำถามการวิจัย

1. การส่งเสริมการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาเมืองสาละวัน อยู่ในระดับใด
2. การส่งเสริมการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหาร โรงเรียน แตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานในการวิจัย

การส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาเมืองสาละวัน ที่อยู่ในประเภทโรงเรียนต่างกันแตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา เมืองสาละวัน จะเป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียนนำไปปรับปรุงและพัฒนาบทบาทของตน และ เป็นข้อมูลให้หน่วยงานต้นสังกัดพิจารณานำไปใช้วางแผนในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการศึกษาแห่งชาติ

ขอบเขต ของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาเมืองสาละวัน โดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ สรุปเป็นตัวแปรตาม 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการกำกับติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา เมืองสาละวัน

ปีการศึกษา 2553 จำนวน 152 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา เมืองสาละวัน

ปีการศึกษา 2553 โดยวิธีการสุ่มตามตารางของ เกรจซี่ และมอร์แกน (Krejcie, & Morgan, 1970, pp. 608-609) ได้ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 135 คนและใช้วิธีสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ประเภทของโรงเรียน

โรงเรียนมัธยมตอนต้น

โรงเรียนมัธยมตอนปลาย

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาเมืองสาละวัน โดยรวมและรายด้าน 4 ด้าน คือ

3.2.1 ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

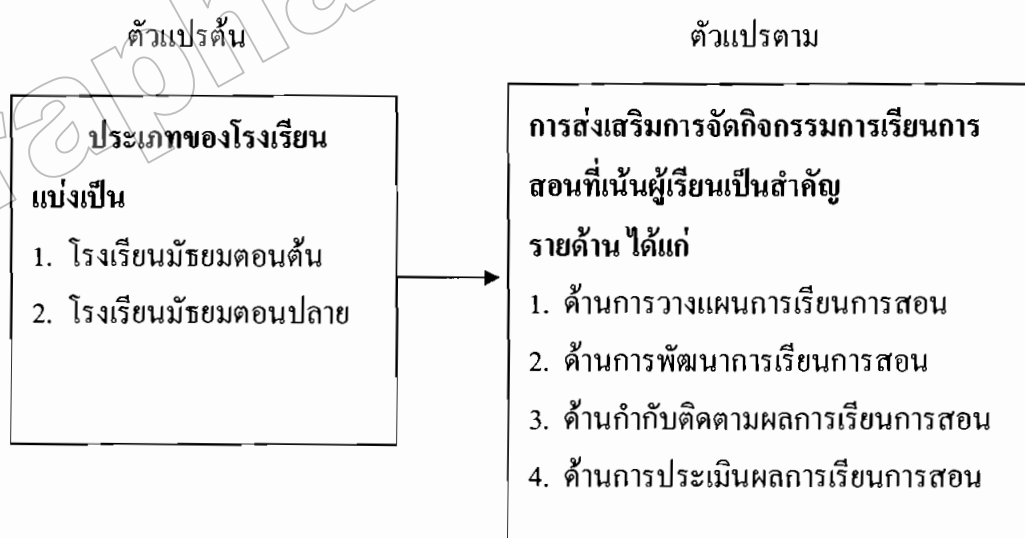
3.2.2 ด้านการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.2.3 ด้านการกำกับติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.2.4 ด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากเอกสารและแนวคิดของ อรรถ ฤทธิ (2542, หน้า 53) และ ธวัช แก้วมณีชัย (2542, หน้า 48) ตลอดจนงานวิจัยต่าง ๆ สรุปเป็นตัวแปรตามที่จะศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการกำกับติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยกำหนด ประเภทโรงเรียน เป็นตัวแปรอิสระ ดังภาพที่ 1

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดกระบวนการสอน ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง ได้ปฏิบัติจริง ได้ปฏิสัมพันธ์ กับ เพื่อน และสิ่งแวดล้อม ได้เรียนรู้กระบวนการคิด กระบวนการทำการแก้ปัญหา และสามารถประยุกต์ความรู้ไปใช้ในการสร้างชีวิต โดยมีครูวางแผนร่วมกับผู้เรียน
2. การส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหาร หมายถึง การแสดงออกด้วยความเอาใจใส่ กระตือรือร้น และส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารโรงเรียน
3. ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ มาตรการ-รายละเอียด การจัดทำแผนโครงการและกำหนดวิธีดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน บรรยากาศ สภาพแวดล้อม ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ
4. ด้านการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดีขึ้นปรับปรุงสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การปรับปรุงผลิต จัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ดีและพอเพียง สร้างความรู้ความเข้าใจโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การแนะนำ ประชุมอบรม สัมมนา ศึกษางานและให้ศึกษาต่อเป็นต้นเพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
5. ด้านการกำกับ ติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การแนะนำ ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก และให้กำลังใจแก่ครูเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม สื่อวัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนบทบาทของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ
6. ด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การรวบรวมและจัดเตรียมข้อมูล ด้วยวิธีการที่หลากหลายแล้วสรุปผลตัดสินใจในด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน บรรยากาศและสภาพแวดล้อมสื่อวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนบทบาทของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

7. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง หัวหน้าสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาเมืองสาละวัน
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

8. ประเภทของโรงเรียน

8.1 โรงเรียนมัธยมตอนต้น หมายถึง การศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีกำหนดเวลาเรียน 4 ปี
ที่เมืองสาละวัน แขวง สาละวัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

8.2 โรงเรียนมัธยมตอนปลาย หมายถึง การศึกษาที่ ต่อเนื่องจากชั้นมัธยมตอนต้น ซึ่ง
มีเวลาเรียน 3 ปี ที่เมืองสาละวัน แขวงสาละวัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว